

pri tem pa se izkazujejo različne aktivnosti (npr. branje, poslušanje, govorjenje), spremljane z ustreznim notranjim doživljanjem učencev. Kot taka je primerno izhodišče za tipologizacijo metod književne vzgoje, ki jih avtor strne v tri skupine: *metodo sprejemanja* (receptije) *književnoumetnostnega sporočila*, *metodo razlaganja* (interpretacije, analize) in *metodo vrednotenja in ocenjevanja* (kritična metoda, metoda evalvacije). Teoretična razlaga je dopolnjena z zanimivimi primeri interpretacijsko-komunikacijskih modelov v učnem procesu.

Smiselno uporabo tehničnih, drugih vizualnih, avditivnih in pisnih sredstev pri pouku književnosti obravnava poglavje *Sredstva in pripomočki v vzgojno-izobraževalnem procesu*, zaključno vsebinsko poglavje *Metodika književne vzgoje in izobraževanja in druge korespondentne znanosti* pa podaja informacijo o povezavi književne vzgoje in izobraževanja z lingvistikó, s psihologijo in spoznavno teorijo ter s pedagoškimi disciplinami.

Rosandičeva *Metodika književne vzgoje* je torej celovit, pregleden in uporaben strokovni priročnik, namenjen predvsem učiteljem materinščine, posamezna poglavja pa so zaradi zanimive vsebine in razgibanega sloga privlačna tudi za učitelje drugih predmetnih področij.

Mojca Poznanovič
Gimnazija Kamnik

PRIKUPNA SLOVENŠČINA ZA OSNOVNOŠOLCE

Fanči Moljk: *VESELA ŠOLA SLOVENŠČINE*, Ljubljana, Zavod Republike Slovenije za šolstvo 1991, 117 strani)

Vesela šola slovenščine je tako po svojem nastanku kakor vsebini "posebna" knjiga med priročniki za pouk materinščine. Nastala je namreč kot izbor iz gradiva za slovenski jezik, ki ga je avtorica Fanči Moljk že od leta 1978 objavljala v Pionirskem listu za tekmovanje *Vesela šola*. Priljubljenost njenih jezikovnih in književnoslovstvenih prispevkov je spodbudila profesorico Viko Slabetovo, da je gradivo izbrala, sistematično uredila in pripravila za knjižno izdajo. Razdelila ga je na tri tematska poglavja: *Jezikovna vzgoja*, *Književnost in film* ter *slovstvena teorija in Sporčanje*.

Najobsežnejše je poglavje *Jezikovna vzgoja*, ki vključuje vsebine iz *skladnje*, *oblikoslovja*, *besedoslovja* z *besedotvorjem* in *pravopisa*. Področje skladenjske ravnine jezika obravnava glagolski stavek, stavčne člene in zloženo poved. Suhoparno naštevanje izbranih jezikovnih vsebin pa o naravi in namenu priročnika ne pove veliko. Privlačnost knjige je v načinu posredovanja jezikovnih vsebin in v domiselnih vajah. Za ponazoritev navajam odlomek iz predstavitve stavčnih členov z naslovom "Stavčni členi hodijo na trim":

"KDO je za ta predlog? se je drl OSEBEK.

VSI bomo šli! so se oglašali vseprek, le predmet je nekaj stokal, da ga boli glava in prislovno določilo vzroka je navajalo nekakšen vzrok.

KAJ SE DOGAJA? je povzel besedo POVEDEK, ki ima v družini, oprostite — v stavku — pomembno besedo.

Na izlet se ODPRAVLJAMO, so se pohvalili." (Moljk: *Vesela šola*, str. 12)

Duhovito in izvirno so obdelani tudi drugi skladenjski pojmi, dodane vaje in zadolžitve pa so prilagojene starosti učencev oz. njihovemu predznanju.

Ob izboru iz *oblikoslovja* lahko učitelj z učenci ponovi in utrdi slovnične kategorije, posebnosti samostalniških sklanjatev, pridevniške besede, glagole, prislove in predloge. Prevladujejo vaje izbirnega in dopolnjevalnega tipa.

Razdelek o *besedoslovju* in *besedotvorju* je namenjen bogatenju besednega zaklada, ob vajah za delo v dvojicah pa učenci svoje znanje tudi medsebojno dopolnjujejo.

Naslovi "Pravopisni trim", "Škarjice in predpone", "Promet in velika začetnica" pričajo o sproščenosti predstavitvi sicer manj priljubljenih *pravopisnih vsebin*.

V drugem tematskem poglavju *Književnost in film* ter *slovstvena teorija* je večina obdelanih tem namenjena učencem višjih razredov na predmetni stopnji. Ob utrjevanju pojmov iz *literarne teorije*

(rima, stopica, lirski pesem) lahko učenci ponovijo znanje o posameznih literarnih ustvarjalcih in njihovih delih. Domiselne so zlasti vaje v obliki kviza, primerne za skupinsko delo v razredu. Nekoliko skromnejša predstavitev poglavij iz filmske vzgoje pa ima splošnoizobraževalni značaj.

Utrjevanju govornih in pisnih navad učencev je namenjeno tretje tematsko poglavje *Sporočanje*. Vaje ponujajo veliko možnosti za skupinsko delo v razredu, vplivajo pa tudi na razvijanje kulture govornega nastopa. Z manjšimi spremembami so primerne tudi za motivacijo učencev na nižji stopnji osnovnošolskega izobraževanja. Knjiga pa je lahko tudi priročnik za samostojno delo učencev, saj so ji dodane rešitve vseh primerov.

Večletno nastajanje gradiva in prvotno drugačna namembnost ne zmanjšujeta pomena priročnika, ki uspešno združuje "prijetno s koristnim". K temu prispevajo tudi duhovite ilustracije Boža Kosa, ki smiselno dopolnjujejo besedne razlage.

Mojca Poznanovič
Gimnazija Kamnik

BESEDNJAK S KOROŠKEGA

Dr. Pavel Apovnik, dr. Ludvik Karničar: SLOVAR PRAVNEGA IN EKONOMSKEGA JEZIKA, 1. del, nemško-slovenski. 1989, brez navedbe kraja izida. 398 strani.

Ne vem, da bi imeli slovenski Korošci v Avstriji že kak svoj nemško-slovenski besednjak, navedeno delo je torej prvo te vrste. Kakor je povedano v predgovoru v knjigi, se je zamisel zanj porodila v sedemdesetih letih ob pripravah za avstrijski zakon o narodnih skupnostih, po katerem naj bi slovenščina na Koroškem dobila večjo možnost uporabe pri sodnih in upravnih oblasteh, pa se je pokazalo, da bi bil potreben slovar ustreznega izrazja. V ta namen je bila ustanovljena posebna delovna skupnost, ki je začela delati avgusta 1978. Ob delnem sodelovanju Karla Smolleja in slavista dr. Erika Prunca sta glavno delo za slovar opravila dr. Pavel Apovnik in dr. Ludvik Karničar, ki sta tudi navedena kot avtorja. Izdajo slovarja je podprlo avstrijsko ministrstvo za pravosodje in še vrsta uradnih oseb. Po osemletnem delu je bil rokopis aprila 1986 predložen navedenemu ministrstvu. V prizadevanju, da bi se vsaj delno ustreglo potrebam gospodarstva, pravi predgovor, je bilo obdelano tudi osnovno ekonomsko izrazje. Slovenske ustreznice za avstrijske pojme temeljijo na sodobni slovenski pravni in ekonomski terminologiji, niso pa bili prevzeti izrazi za pojme, ki v avstrijskem pravu ne obstajajo.

Zajetna, lepo izdana in solidno vezana knjiga že z zunanjim videzom in ob površnem pregledu zbujajo spoštovanje do velikega delovnega napora avtorjev. S sestavljanjem besednjaka za dve stroki sta tako rekoč orala ledino in morala premagati velike ovire. Že kar na začetku takega dela stoji težavna izbira, kaj naj se sprejme v tak slovar — koliko naj vsebuje splošnih pojmov? S privzemom gospodarskega izrazja je bila ta težava sicer precej olajšana, saj je gospodarstvo silno široko področje. Prav tako na začetku pa stoji tudi odločitev, na kakšen način naj besednjak predstavi svojo vsebino. Ker sem zadnjih nekaj let tudi sam sestavljal nemško-slovenski slovar in sem se v ta namen dobro seznanil s sodobnimi nemškimi slovarji, imam precej teoretičnih in praktičnih izkušenj za presojo, kaj lahko pričakujemo od sodobno izdelanega besednjaka.

Pri Slovarju pravnega jezika me je najbolj presenetilo, da v njem predstavljene besede nimajo naglasov — brez teh ni noben dober sodobni slovar. Toliko bolj velja to za slovenščino, saj je slovenski naglas zelo zapleten in za tujca neznansko težaven. In še podobna pomanjkljivost: besede, prevzete v nemščino iz drugih jezikov, bi morale po potrebi imeti naveden izgovor, saj sicer uporabnik ne more vedeti, kako se izgovarjajo besede der Abandon, das Carnet, der Charter, das Clearing, die Courtage, die Courtoisie in podobne.

Pri izdelavi sodobnega besednjaka je eno glavnih vodil gospodarnost. Z ene strani se s tem prihrani precej prostora, z druge pa si tudi uporabnik tako prihrani veliko časa, ker je snov podana strnjeno, brez nepotrebnih ponavljanj. Zlasti Dudnov slovar gre pri tem do skrajne mogoče meje in združuje v "gnezda" čimveč gesel, večkrat tudi taka, ki nimajo istih korenov. Pri istopomenskih geslih razlag ne ponavlja, rajši napoti uporabnika k drugemu geslu. Apovnik-Karničarjev slovar se teh načel ne drži prav dosti. Dvomljiva se mi zdi že odločitev, da pri glagolskih geslih navaja obe slovenski obliki, dovršno in nedovršno. Zlasti pa bi se dalo še marsikaj drugega združiti, da se stvari (predvsem razlage) ne bi ponavljale. Za zgled: Ablehnungsantrag in Ablehnungsgesuch bi se dalo združiti, namesto da imata